

УДК 338.434

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/31.4>**Подик С.О.**

аспірант кафедри фінансів

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-8082-2050>

ОЦІНКА КРЕДИТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Аграрний сектор економіки України є стратегічно важливою галуззю, оскільки, дозволяє вирішувати стратегічні питання продовольчої безпеки. Проте, в силу специфічних особливостей, стійке його функціонування майже неможливе без залучення додаткових зовнішніх джерел фінансування. Це пов'язано з сезонністю аграрного виробництва, його залежністю від природно-кліматичних чинників, тривалим виробничим циклом і браком вільних коштів. Тому для аграрних підприємств залучення кредитів є архіважливим для ефективного ведення господарської діяльності. Одним із основних джерел фінансового забезпечення аграрних підприємств є кредитування. В статті визначено роль кредитного забезпечення у розвитку аграрних підприємств та запропоновано шляхи удосконалення кредитного забезпечення підприємств аграрного сектору в умовах кризових явищ в економіці України.

Ключові слова: кредитне забезпечення, фінансово – кредитний механізм, кредит, комерційний банк, аграрні підприємства.

Постановка проблеми. Аграрний сектор відіграє важливу роль у економіці країни, і для забезпечення стабільності його функціонування необхідна підтримка з боку держави та залучення значних інвестицій [9]. Проблема забезпечення кредитів для аграрних підприємств є однією з найважливіших у сфері аграрної політики. Необхідність регулярного поповнення обігових коштів виникає внаслідок потреб у вчасному фінансуванні операцій та уникненні порушень технологічного процесу в аграрних підприємствах. Умови повномасштабної російської агресії ще більше загострюють цю проблему.

Незважаючи на достатньо розвинену банківську систему в Україні, що налічує станом на 1.01.2024 р. 63 установи, кредитування підприємств аграрного сектору забезпечують 35 банків.

Один із ключових аспектів у підтримці аграрних підприємств з боку держави є застосування системи пільгового кредитування, за якого держава частково компенсує банківській установі відсоткову ставку за кредитом, який було отримано [5]. Однією з особливостей такого кредитування є можливість самостійного вибору підприємством банку-кредитора, який погоджує надання позики. Оскільки аграрний сектор має низьку оборотність оборотних коштів, то такий підхід до кредитування є оптимальним для стабілізації фінансового стану аграрних підприємств. У контексті сучасних викликів, що стоять перед Україною, розгляд цього питання має надзвичайну актуальність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування кредитного забезпечення підприємств аграрного сектору тривалий час знаходиться в центрі уваги як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, оскільки це питання є актуальним не лише для України, а і для інших країн, при чому не лише тих, які розвиваються, але і розвинених [4; 7; 11; 17]. Це, в першу чергу, обумовлено високим рівнем ризику, який характерний саме цьому сектору, а також інтенсивному розвитку фінансового ринку, внаслідок якого

з'являються нові види фінансових інструментів, які здатні знизити рівень ризику.

Дослідженню теоретичних засад та практичного досвіду функціонування кредитних відносин в аграрному секторі приділяло значну увагу багато вітчизняних вчених-дослідників. Зокрема, була визначена роль банківського кредиту у фінансуванні підприємств агрокомплексу, проведений аналіз світового досвіду участі держави та банків у розвитку агроекономіки. Наголошується на важливості удосконалення відносин між банками та підприємствами АПК, впровадження рекомендацій, які сприятимуть активізації процесів банківського кредитування [11].

На думку О.Є. Гудзь: «Кредитний механізм, навіть за умов досконалої конкуренції не здатен повною мірою забезпечити потребу аграрних підприємств в кредитних ресурсах» [3].

В.Г. Корнійчук досліджує роль кредиту як ключового елемента фінансового забезпечення економічного зростання аграрних підприємств. Науковець аналізує механізм банківського кредитування підприємницької діяльності, який відрізняється для кожного комерційного банку. Відзначається, що кредитування аграрних підприємств наразі перебуває на етапі активного розвитку: уряд прийняв нормативно-правову базу, існує поширення кредитної кооперації на селі. Одночасно виникає потреба у впровадженні комплексної системи фінансової підтримки для інноваційної діяльності, зокрема, у створенні механізмів зниження вартості кредитів та стимулюванні банків до кредитування інноваційних проєктів в аграрному секторі [10].

Н.М. Давиденко притримується думки про те, що фінансове забезпечення аграрних підприємств має базуватися на малоризиковому кредитуванні підприємств галузі комерційними банками [4].

Актуальні дослідження у галузі кредитування аграрного сектору було проведено Р.М. Безус та А.В. Маніло [1], які проаналізували чинники, що визначають сучасний стан агропромислового комплексу України, а

також особливості аграрного сектору, що впливають на кредитні відносини.

Проте потребують ґрунтовного вивчення питання розвитку вітчизняного кредитного забезпечення аграрних підприємств та окреслення його пріоритетних шляхів.

Мета статті. Проаналізувати стан кредитного забезпечення аграрних підприємств, здійснити оцінку кредитної ситуації, що склалася в аграрному секторі України. Визначити стан, тенденції та виділити особливості кредитного забезпечення банками підприємств аграрного сектора України.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах розвитку аграрні підприємства, не дивлячись на повномасштабну війну на території України, продовжують мати стратегічне значення для країни, оскільки залишаються однією з ключових галузей економіки. Створення ефективного механізму кредитного забезпечення для аграрного сектору є необхідною передумовою для подальшого розвитку та модернізації аграрного сектору [16]. Стабільність фінансово-економічного стану аграрних підприємств в значній мірі залежить від успішного вирішення цієї проблеми.

Аналіз фінансового забезпечення аграрних підприємств свідчить про те, що вони переважно використовують власні ресурси для забезпечення своєї виробничої діяльності, проте частка цих ресурсів є не достатньою для забезпечення фінансових потреб. Обмеженість власних фінансових ресурсів змушує аграрні підприємства шукати підтримки з боку держави та розглядати можливість отримання кредитів як від банків, так і від

партнерів. Потреба в кредитних ресурсах, без яких аграрні підприємства як товаровиробники не можуть існувати, обумовлена особливостями їх відтворювального процесу [6]. Це, в свою чергу, вимагає урахування об'єктивних потреб галузі під час організації кредитного обслуговування.

Серед головних ризиків для банків, які фінансують аграрний сектор країни, на перше місце виходять проблеми, що пов'язані із передбаченням грошових потоків аграрних підприємств, адже на їхню діяльність впливають непередбачувані погодні умови, коливання на ринках збуту, проблеми з логістикою та інші фактори [12].

Кредитне забезпечення, не наше переконання, є однією із головних складових системи фінансового забезпечення аграрних підприємств, яке представляє систему організаційно-економічних та фінансових відносин між банківськими установами та аграрними підприємствами, яка регулюється відповідними нормативно – правовими засадами та передбачає реалізацію механізму щодо надання та повернення фінансових ресурсів.

З початком повномасштабної війни росії на території України проблема недостачі фінансових ресурсів, які є необхідними для забезпечення поточної виробничої діяльності аграрних підприємств суттєво загострилася. В той же час, наразі відновлення знищених та пошкоджених виробничих споруд, об'єктів та техніки є неможливим. Тому проведення оцінки кредитного забезпечення аграрних підприємств України є важливим (табл. 1).

Таблиця 1 – Динаміка кредитного забезпечення аграрних підприємств, 2017–2022 р.

Область	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 р. до 2017 р.,%
Україна, всього	59706	67676	61600	61485	82600	118504	198,5
Вінницька	904	1252	1659	1938	2647	5274	583,4
Волинська	674	782	925	785	912	2212	328,2
Дніпропетровська	6971	8212	8139	5121	6130	8129	116,6
Донецька	100	239	460	346	868	600	600,0
Житомирська	358	500	503	525	861	1786	498,9
Закарпатська	119	148	156	103	169	249	209,2
Запорізька	1598	1838	2186	2388	3754	4288	268,3
Івано-Франківська	203	506	439	516	796	1163	572,9
Київська	30065	27942	18417	19871	25232	36615	121,8
Кіровоградська	1373	1752	1859	2101	2475	5219	380,1
Луганська	115	177	265	261	517	481	418,3
Львівська	1469	2290	2543	2966	4265	6019	409,7
Миколаївська	1029	1458	1753	1739	2337	3344	325,0
Одеська	2241	3599	3896	4703	4422	7302	325,8
Полтавська	1693	2079	2322	1777	2652	4596	271,5
Рівненська	428	677	684	741	538	1086	253,7
Сумська	1018	1418	1442	1413	2303	2814	276,4
Тернопільська	1167	1469	1741	1709	2760	4699	402,7
Харківська	4019	5465	5626	6067	9316	8688	216,2
Херсонська	671	1186	1251	1198	1839	1753	261,3
Хмельницька	1146	1560	1571	1828	2980	4834	421,8
Черкаська	1306	1611	2233	1825	2472	3388	259,4
Чернівецька	186	231	228	261	369	604	324,7
Чернігівська	871	1302	1315	1320	2001	3369	386,8

Джерело: сформовано автором за даними [14]

Таким чином, за аналізований 2017–2022 рр., загальний обсяг кредитів, що наданий аграрним підприємствам збільшився майже у 2 рази – з 59,7 до 118,5 млрд. грн. В регіональному розрізі, за обсягами кредитного забезпечення Київська область займає перше місце, на дану область припадає близько 36,6 млрд.грн, або близько третини від загального обсягу кредитування аграрного сектору економіки України. Законом України «Про Державний бюджет України на 2017 р.» Мінагрополітики було передбачено видатки за програмою 2801030 «Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів» в сумі 300 млн. гривень. Використання коштів здійснювалося відповідно до Порядку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 300 (із змінами).

У 2017 р. Міністерством агрополітики було передбачено спрямування 300 млн грн на області через органи Державної казначейської служби. Фактично було спрямовано 294,9 млн грн, які були повністю використані. Залишок невикористаних коштів становив 5,1 млн гривень. Неповне використання бюджетних коштів переважно пояснюється недоліками в організації роботи деяких обласних конкурсних комісій.

Спрямовані бюджетні кошти дозволили 626 підприємствам скористатись програмою та здешевити кредити обсягом 12,2 млрд грн, в тому числі 5,6 млрд грн – кредити залучені у 2015–2016 роках та 6,6 млрд грн – у 2017 р.

Із загального обсягу кредитів (12,2 млрд грн):

– 307,6 млн грн. (2,5%) – залучено підприємствами, які мають чистий дохід (виручку) від реалізації до 10 млн грн;

– понад 3,1 млрд грн. (25,8%) – залучено підприємствами, які провадять діяльність з вирощування та розведення ВРХ молочних порід, інших ВРХ;

– 8,7 млрд грн. (71,7%) – залучено іншими підприємствами.

Найбільші обсяги кредитів залучено підприємствами-позичальниками Київської (1,3 млрд грн), Дніпропетровської (1,1 млрд.грн.), Вінницької та Тернопільської (1 млрд грн) областей.

У 2022 р. фінансування сільськогосподарських виробників здійснювалося за допомогою державної

програми "Доступні кредити 5-7-9%", яка була регульована відповідно до Порядку надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва. Цей порядок був затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 24.01.2020 р. № 28 і визначав умови, критерії та механізм надання фінансової підтримки. Реалізація цієї програми була проведена Міністерством фінансів через відповідальні банки за участю Фонду розвитку підприємництва.

Програма передбачала спрощення доступу для малих та середніх підприємств, включаючи аграрні підприємства до банківського кредитування шляхом надання кредитів за пільговими процентними ставками. Під час дії воєнного стану аграрні підприємства мали можливість отримати кредити під 0% річних на протязі шести місяців, а після цього періоду та до закінчення строку кредитування – за 5% річних, з можливістю надання державних гарантій у розмірі 80% за такими кредитами.

У цілому за 2022 р. 43648 аграріїв залучили 95 млрд. 467 млн грн кредитних коштів. За програмою державних гарантій у розмірі 80% – 24 млрд. 722 млн грн

Найбільший обсяг кредитів отримали аграрії таких регіонів: Київщини (15,5 млрд грн), Вінниччини (10,2 млрд грн), Кіровоградщини (8,6 млрд грн), Дніпропетровщини (6,8 млрд грн), Одещини (6 млрд грн).

Структурний аналіз кредитів, наданих аграрним підприємствам засвідчує, про те, що в країні переважало кредитування в національній валюті (табл. 2).

За даними табл. 2 частка кредитів, що надані у національній валюті незначно знизилася з 77,0 до 76,4%, та незначно зросла з 23,0 до 23,6%. Щодо строків, то станом на кінець 2022 р. частка короткострокових кредитів зросла з 30,2 до 54,4%, в той же час на частка середньострокових кредитів на період від 1 до 5 років становить 41,2%, а довгострокових кредитів на термін понад 5 р. лише 4,3%.

Щодо окремих банків, які найбільше кредитували аграрні підприємства, то за аналізований період ними були «Укрексімбанк», «Райффайзен Банк Аваль», «Банк Альянс», «Ощадбанк», «Приват Банк», «Прокредит Банк», «Пумб» та «Креді Агріколь Банк» (табл. 3).

У 2023 році забезпечення фінансовими ресурсами аграріїв здійснювалося через державну програму

Таблиця 2 – Структура кредитів, що надані аграрним підприємствам за 2017–2022 рр.

Рік	Усього	у тому числі за строками			у тому числі								
		до 1 року	від 1 р. до 5 р.	більше 5 р.	в національній валюті			в іноземній валюті					
					усього	до 1 року	від 1 р. до 5 р.	Більше 5 р.	усього	до 1 року	від 1 р. до 5 р.	більше 5 р.	
2017	100	30,1	38,5	31,5	77,0	20,1	28,9	27,9	23,1	9,9	9,7	3,5	
2018	100	36,4	44,7	19,1	73,9	23,3	34,5	16,2	26,1	13,1	10,3	2,9	
2019	100	46,4	50,6	5,8	71,2	26,9	40,8	3,8	28,8	16,7	10,1	2,2	
2020	100	48,9	46,6	4,5	70,1	35,6	32,2	2,3	29,9	13,3	14,4	2,2	
2021	100	45,1	49,6	5,3	71,6	30,8	38,1	2,7	28,4	14,4	11,5	2,6	
2022	100	54,4	41,2	4,3	76,4	41,5	32,8	2,1	23,6	13,0	8,4	2,2	
2022 р. до 2017 р., +/-	-	24,3	2,7	-27,2	-0,6	21,4	3,9	-25,8	0,5	3,1	-1,3	-1,3	

Джерело: сформовано автором за даними [14]

Таблиця 3 – Динаміка обсягів кредитів, наданих аграрним підприємствам за 2018–2022 р., млн грн

Найменування банку	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Всього банками, в т.ч.:	58357	61456	62994	82893	118856
АТ «Райффайзен Банк Аваль»	12958,8	13701,2	12744,4	19539,9	23475,2
АТ «Прокредит Банк»	7951,8	8410,2	9077,4	10536,3	10612,6
АТ КБ «ПриватБанк»	5249,8	6235,7	4946,6	3541,8	12781,4
АТ «Креді Агріколь Банк»	4442,0	4300,2	5566,8	7659,6	9182,9
АТ «Укресімбанк»	4020,2	2971,7	1820,1	2666,8	6660,7
АТ «Ощадбанк»	3722,0	3535,8	2844,3	5310,9	14034,9
АБ «Укргазбанк»	2571,6	2027,0	2183,3	1978,2	6680,9
АТ «ОТП Банк»	2417,8	3200,1	3608,1	4484,0	5302,3
АТ «ПУМБ»	2262,9	2811,6	3723,0	5958,8	9429,7
АТ «Альфа – Банк»	1899,1	1431,1	2799,3	3522,0	3740,2
АТ «Укрсіббанк»	1543,0	1088,0	1024,0	1460,9	2094,7
Акціонерний банк «Південний»	1531,7	1047,3	2425,9	2112,1	2486,2
АТ «Кредобанк»	1380,5	1621,8	1734,4	1861,4	1732,1
АТ «Мегабанк», м. Харків	1334,4	1321,0	1381,5	1545,1	0,0
АТ «Таскомбанк»	958,6	1342,2	1693,8	1839,0	2044,9

Джерело: сформовано автором за даними [14]

«Доступні кредити 5-7-9%» відповідно до Порядку надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.01.2020 р. № 28, яким визначені умови, критерії та механізм надання такої підтримки.

Реалізація Програми 5-7-9% здійснювалася Міністерством фінансів через уповноважені банки за участі Фонду розвитку підприємництва.

Завдяки Програмі 5-7-9% аграрії отримували кредити у розмірі до 90 млн грн під 5–9% річних, залежно від категорії кредиту та суб'єкта підприємництва на інвестиційні цілі та обігові кошти.

Протягом 2023 р. майже 14 тисяч агрогосподарств одержали 78,8 млрд грн банківських кредитів на розвиток. З них за державною Програмою 5-7-9% – 10,9 тис. господарств профінансовано на 44,5 млрд грн.

За Програмою 5-7-9% більше всього отримали підприємства таких областей: Кіровоградська – 4,67 млрд грн виділено для 1433 господарств; Вінницька – 4,5 млрд грн – для 1 183 господарств; Київська – 4,2 млрд грн – 826 господарств.; Одеська – 4,18 млрд грн – для 952.

Найбільше кредитів аграріям за Програмою 5-7-9% видали «ПриватБанк», «Укргазбанк», «Ощадбанк», «Укресімбанк», «Креді Агріколь Банк», «ПУМБ», «ОТП», «Прокредит Банк».

Отже, згідно зі статистичними даними, ми можемо спостерігати зацікавленість банківських установ у кредитуванні аграрного сектору, незважаючи на ризики. На сьогоднішній день комерційні банки активно надають кредити аграріям в рамках різноманітних програм кредитування. Серед них основними є: кредити для поповнення оборотних коштів (для придбання добрив, тварин, ремонт техніки та виплати заробітної плати); кредити на придбання сільськогосподарської техніки; кредити для інвестиційних проектів (на будівництво основних фондів, таких як елеватори, складські приміщення тощо, а також на придбання обладнання для них). Умови кредитування, зазвичай, визначаються

індивідуально для кожної угоди (вид кредиту, його строк, валюта, фінансовий стан позичальника).

Основними шляхами удосконалення формування кредитного забезпечення аграрного сектору економіки України мають бути [2]:

1. Здійснення політичних та регуляторних втручань у фінансову сферу аграрного сектору: проведення аналізу стану фінансів аграрного сектору країни та розроблення конкретних стратегій для реформування державної політики та нормативно-правового середовища з метою створення сприятливих умов для мобілізації фінансових ресурсів у сільському господарстві.

2. Розробка новаторських продуктів, що включає надання допомоги у розробці та використанні різноманітних інструментів, таких як технічна підтримка, фінансування ланцюга виробництва, підтримка запасів товарів, часткові гарантії кредиту, спеціальні кредитні схеми для аграрного сектору, відповідні грантові програми, страхування врожаю, інструменти для зменшення ризиків на ринку та фінансування з урахуванням гендерних аспектів. Також важливим є розвиток мобільних банківських платформ та систем оплати для забезпечення широкого доступу до фінансових послуг та зменшення витрат на трансакції у межах екосистеми.

3. Глобальні взаємодії, що вимагають спільної відповідальності за поширення достовірної інформації про стан світового виробництва продовольства з метою запобігання деструктивним торговельним рішенням, що можуть нашкодити стабільності глобального продовольчого ринку. Аграрні підприємства потребують фінансування для забезпечення своєї поточної діяльності, впровадження новітніх технологій, страхування ризиків та розвитку інфраструктури. Для досягнення цих цілей використовуються як власні, так і залучені фінансові ресурси через інвестування та кредитування. Оскільки аграрний сектор має свої специфічні особливості, це впливає на засоби накопичення та використання фінансових ресурсів у цьому секторі економіки.

Висновки. Стимулювання руху кредитних ресурсів до аграрного сектору повинно здійснюватися шля-

хом врахування фінансових інтересів усіх учасників кредитного процесу. Кредитне забезпечення виступає ефективним засобом фінансування аграрного виробництва. Проте, в Україні ситуація є унікальною порівняно зі світовою практикою, оскільки вітчизняні сільськогосподарські підприємства, як правило, в основному використовують власні кошти для інвестування.

Отримання банківських кредитів для аграрних підприємств продовжує залишатися складним процесом, оскільки потребує від позичальників значної кількості документів. До того ж, процентні ставки, запропоновані банками, є високими, а кредитоспроможність більшості аграрних підприємств недостатня. Усе це

ускладнює розвиток банківського кредитування в аграрному секторі. Наразі лише 5% отриманих аграрних кредитів мають строк понад 5 років. Ця тенденція пов'язана, насамперед, із повномасштабною війною на території України та зростанням рівня інфляції. Погіршення умов кредитування також відбувається через вимоги комерційних банків щодо значного забезпечення угод про кредит.

Головними проблемами, які пов'язані з кредитуванням аграрних підприємств є: низька кредитоспроможність аграрних підприємств; слабкість банківської системи України; нерозвиненість небанківських інститутів кредитування.

Список використаних джерел:

1. Безус Р.М., Маніло А.В. Особливості банківського фінансування аграрних підприємств. *Агросвіт*. 2014. № 1. С. 27–30.
2. Гомза В.М. Сучасний стан кредитування аграрних підприємств: проблеми та шляхи їх вирішення. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. № 6(2). С. 137–141.
3. Гудзь О.Є., Сомик А.В. Державна програма фінансової підтримки підприємств АПК через механізм здешевлення кредитів. *Економіка АПК*. 2008. № 11. С. 54–63.
4. Давиденко Н.М. Переваги залучення фінансових ресурсів аграрними корпораціями шляхом виходу на іноземні фондові біржі. *Облік і фінанси*. 2012. № 3. С. 96–101.
5. Давиденко Н.М. Фінансове забезпечення аграрних формувань України: монографія. Київ: ЦП «Компринт». 2016. 329 с.
6. Давиденко Н.М. Вплив податкової реформи на сільськогосподарські підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2016. № 1. С. 250–253.
7. Давиденко Н.М. Концептуальна модель оцінки фінансового стану банківських установ. *Актуальні проблеми економіки*. 2006. № 9. С. 30–37.
8. Деревко О.С. Фінансова підтримка державних банків в Україні та її вплив на боргову політику. *Економічний вісник університету ДВНЗ «Переяслав-Хмельн. держ. пед. ун-т імені Григорія Сковороди»*. 2016. № 31 (1). С. 208–219.
9. Кисіль С.С. Пріоритетні напрями покращення кредитного забезпечення інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 15. С. 45–49.
10. Корнійчук Г.В. Теоретичні основи кредитного забезпечення як фактора економічного зростання сільськогосподарських підприємств. *Облік і фінанси*. 2014. № 4. С. 103–107.
11. Кузнєцова Л.В. Банківський кредит як джерело фінансового забезпечення розвитку АПК України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Випуск 9-1. Частина 1. С. 183–186.
12. Лупенко Ю.О. Банківське кредитування аграрного сектора економіки. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2019. № 16. С. 196–207.
13. Малій О.Г. Проблеми кредитного забезпечення агробізнесу. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2017. № 2. С. 82–89.
14. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://www.bank.gov.ua>
15. Рунчева Н.В. Фінансово-кредитне забезпечення аграрної сфери економіки України. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2020. № 1 (47). С. 122–126.
16. Шпанель-Юхта О.І. Особливості банківського кредитування в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2022. № 45.
17. Davydenko N., Wasilewska N. Mechanism of financial support of natural capital reproduction. *Науковий вісник Львівської академії. Серія: Економіка, менеджмент та право: збірник наукових праць*. Київ: «Центр учбової літератури», 2021. Вип. 5. С. 73–82.

References:

1. Bezus R. M., Manilo A. V. (2014) Osoblyvosti bankivskoho finansuvannia ahrarnykh pidpryemstv [Features of bank financing of agricultural enterprises]. *Agrosvit*, no. 1, pp. 27–30.
2. Gomza V. M. (2014) Suchasnyi stan kredyтуvannia ahrarnykh pidpryemstv: problem ta shliakhy jikh vyrishennia [The current state of lending to agricultural enterprises: problems and ways to solve them]. *Scientific Bulletin of Kherson State University*, vol. 6(2), pp. 137–141.
3. Gudz O. E., Somyk A. V. (2008) Derzhavna prohrama finansovoi pidtrymky pidpryemstv APK cherez mekhanizm zdeshevlennia kredytiv [State programme of financial support for agricultural enterprises through the mechanism of cheaper loans]. *Ekonomika APK*, no. 11, pp. 54–63.
4. Davydenko N. M. (2012) Perevahy zaluchennia finansovykh resursiv ahrarnymy korporatsiamy shliakhom vykhodu na inozemni fondovi birzhi [Benefits of attracting financial resources by agrarian corporations through access to foreign stock exchanges]. *Accounting and finance*, vol. 3, pp. 96–101.
5. Davydenko N. M. (2016) *Finansove zabezpechennia ahrarnykh formuvan Ukrainy: monohrafiia* [Financial support of agrarian formations of Ukraine: monograph]. Kyiv: CP "Komprint" (in Ukrainian)
6. Davydenko N. M. (2016) Vplyv podatkovoi reformy na silskohospodarski pidpryemstva [Impact of Tax Reform on Agricultural Enterprises]. *Bulletin of Khmelnytsky National University. Economic sciences*, vol. 1, pp. 250–253.
7. Davydenko N. M. (2006) Kontseptualna model otsinky finansovoho stanu bankivskykh ustanov [Conceptual model for assessing the financial condition of banking institutions]. *Current economic problems*, no. 9, pp. 30–37.
8. Derevko O. S. (2016) Finansova pidtrymka derzhavnykh bankiv v Ukraini ta yii vplyv na borhovu polityku. [Financial support of state banks in Ukraine and its impact on debt policy]. *Economic Bulletin of the University DVNZ «Pereiaslav-Khmeln.state ped University named after Gregory Skovoroda»*, no. 1 (31), pp. 208–219.

9. Kysil S. S. (2018) Priorytetni napriamy pokrashchennia kredytnoho zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku silskohospodarskykh pidpriemstv [Priority areas for improving credit support for the innovative development of agricultural enterprises]. *Investments: practice and experience*, vol. 15, pp. 45–49.
10. Korniychuk G. V. (2014) Teoretychni osnovy kredytnoho zabezpechennia yak faktora ekonomichnoho zrostannia silskohospodarskykh pidpriemstv [Theoretical foundations of credit provision as a factor of economic growth of agricultural enterprises]. *Accounting and Finance*, no. 4, pp. 103–107.
11. Kuznetsova L. V. (2014) Bankivskyi kredyt yak dzherelo finansovoho zabezpechennia rozvytku APK Ukrainy [Bank loan as a source of financial support for the development of the agro-industrial complex of Ukraine]. *Scientific Bulletin of Kherson State University*, issue 9-1, part 1, pp. 183–186.
12. Lupenko Yu. O., Andros S. V. (2019) Bankivske kredytuvannia ahrobnogo sektoru ekonomiky [Bank lending to the agricultural economy sector]. *Economic Bulletin of NTUU "KPI"*, no. 16, pp. 196–207.
13. Malii O. H. (2017) Problemy kredytnoho zabezpechennia ahrobiznesu [Problems of credit support agribusiness]. *Current issues of the innovation economy*, no. 2, pp. 82–89.
14. Ofitsiyni sait Natsionalnoho banku Ukrainy [Official website of the National Bank of Ukraine]. Available at: <https://www.bank.gov.ua>.
15. Runcheva N. V. (2020) Finansovo-kredytne zabezpechennia ahrobnoi sfery ekonomiky Ukrainy [Financial and credit support of the agricultural sphere of Ukraine's economy]. *Visnyk Berdianskoho universytetu menedzhmentu i biznesu*, no. 1 (47), pp. 122–126.
16. Shpanel-Yukhta O. I. (2022) Osoblyvosti bankivskogo kredytuvannia v umovakh viiny [Peculiarities of bank crediting in the conditions of war]. *Economy and society*, vol. 45.
17. Davydenko N., Wasilewska N. Mechanism of financial support of natural capital reproduction. *Scientific Bulletin of the Flight Academy. Series: Economics, management and law: a collection of scientific papers*. Kyiv: Centre for Educational Literature, vol. 5, pp. 73–82.

Podyk Sofia

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

ASSESSMENT OF CREDITWORTHINESS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN UKRAINE

The agricultural sector of Ukraine's economy is a strategically important industry, as it helps to address strategic issues of food security. However, due to its specific characteristics, its sustainable functioning is almost impossible without attracting additional external sources of funding. This is due to the seasonality of agricultural production, its dependence on natural and climatic factors, a long production cycle and a lack of available funds. Therefore, for agrarian enterprises, attracting loans is crucial for the efficient conduct of their business. Lending is one of the main sources of financial support for agricultural enterprises. The article defines the role of credit provision in the development of agricultural enterprises. The theoretical and methodological basis of the article is the scientific works of domestic and foreign scientists, leading specialists engaged in research in the field of credit provision of agricultural enterprises. In the process of its implementation, the following scientific methods were used: abstract and logical, monographic, empirical, and systematic approaches to problem solving. The author's own definition of credit provision is presented, under which the author understands one of the main components of the system of financial provision of agrarian enterprises, which is a system of organisational, economic and financial relations between banking institutions and agrarian enterprises, regulated by the relevant regulatory and legal framework and provides for the implementation of a mechanism for the provision and return of financial resources. It has been determined that the main problems associated with lending to agricultural enterprises are: low creditworthiness of agricultural enterprises; weakness of the banking system of Ukraine; underdevelopment of non-bank lending institutions. Ways to improve the credit provision of agricultural enterprises in the context of the crisis in the Ukrainian economy through political and regulatory interventions in the finances of the agricultural sector, the development of innovative products and global interactions are proposed. It is proved that since agrarian business has certain peculiarities, this leaves an imprint on the instruments of accumulation and use of financial resources in this sector of the economy.

Keywords: credit collateral, financial and credit mechanism, credit, commercial bank, agricultural enterprises.

JEL classification: Q14